

EVANGELISKA
FRIKYRKAN

Evangeliska Frikyrkan
Box 1624
701 16 Örebro
Tel 019-16 76 00
Fax 019-16 76 11
info@efk.se
www.efk.se

Org.nr 875002-7271
Bankgiro 900-4037

Till Kulturdepartementet

Evangeliska Frikyrkans remissvar på SOU 2018:18

Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige

Ert diarienummer: Ku2018/00653/D

Inledning

Evangeliska Frikyrkan vill inledningsvis uttrycka sitt stöd för att denna utredning har kommit. Vi instämmer i bedömningen att situationen i Sverige förändrats och att det är tid att se över frågorna om hur statens stöd till trossamfunden bör ske i framtiden. När detta nu görs aktualiseras ofrånkomligt ett antal principiella frågor om förhållandet mellan stat och trossamfund.

Vi registrerar att det i utredningens uppdrag inte fanns med att se över hur den fortsatta särbehandlingen av Svenska kyrkan som trossamfund kunde avvecklas. **Principiellt anser Evangeliska Frikyrkan** att alla trossamfund bör behandlas på samma sätt och att den särskilda lagen för Svenska kyrkan bör omprövas.

Del A Bakgrund

I förhållande till det ekonomiska statliga stödet i stort till civilsamhället och kulturen handlar det om relativt små summor för trossamfunden. Utredningen beskriver detta på ett bra sätt. Noteras bör dock att den statliga avgiftshjälpen egentligen är viktigare för de flesta kyrkor. Utredningens koppling mellan rätten till statsbidrag och rätten till avgiftshjälp är därför en viktig faktor att ta ställning till.

För Evangeliska Frikyrkan utgör SST-bidragen en liten del av våra totala inkomster. Stödet uppfattas snarare som ett erkännande av att trossamfundet uppfattas som en konstruktiv samhällsbyggande enhet som bidrar till människors liv i Sverige.

Kap 10 Motiv, mål och stödformer

Det finns genom hela utredningen en spänning mellan två motiv för stöd: hänvisning till religionsfriheten och hänvisning till den nytta som trossamfunden gör i samhället.

Evangeliska Frikyrkan menar **att utredningen gör rätt** som principiellt grundar det statliga stödet i religionsfriheten. Utredningen hänvisar till att internationella konventioner som Sverige anslutit sig till hävdar att staten ska

främja tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Detta gäller även om staten i sig själv är sekulär.

Vi bejakar utredningens formulering om att målet ska vara att "bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad verksamhet" (s228). Vi menar att utredningen gör klokt i att närmare överlåta åt trossamfunden att definiera innehållet i vad detta innebär vilket bör anses som en del i religionsfriheten.

Utredningen hänvisar vidare till att stödet ska "bidra till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på." (s228). Detta preciseras som att "främja demokrati och delaktighet, med respekt för jämställdhet och alla människors lika värde" (s24). Här är det viktigt att påminna sig att vad detta betyder har förändrats under historiens gång. Här finns en vaghet som kan skapa oklarhet och tolkningstvister. Vi bejakar att det behöver finnas någon sorts exkluderingsgrund, men vi anser att exkluderingsgrunden måste vara likartad för alla statliga bidrag till den civila sektorn. **Evangeliska Frikyrkan anser att** man därför bör avvakta utredningen *Demokrativillkoren i statlig bidragsgivning (Ku 2018:01)*.

Vi bejakar utredningens resonemang om att stödet i första hand avser att säkra en mänsklig rättighet (s24) och därför varken kan eller ska utvärderas på vanligt sätt.

10.3.3 Statsbidraget bör huvudsakligen fördelas som organisationsbidrag

Vi anser inte att organisationsbidraget andel bör minska i jämförelse med nuvarande nivå. Det bärande motivet bör vara religionsfriheten. Med en ökad andel riktade medel går staten mer över i att utöva ett inflytande över trossamfunden.

10.3.4 Stärka trossamfundens förutsättningar för egenfinansiering

Evangeliska Frikyrkan uppskattar ambitionen i utredningen att stärka förutsättningarna för egenfinansiering. Vi vill dock påpeka att den uppbördshjälp som nu finns måste uppfattas som en fredad zon där inte staten bör gå in och ändra förutsättningarna för en sådan uppbördshjälp genom nya strängare regler. Då uppnår man helt motsatt effekt: nämligen att tilliten till ordningen om uppbördshjälp blir lägre och rädslan för att en mindre felaktighet i något led skulle göra att avgiftshjälpen fräntas samfundet.

Det är helt rimligt att kostnaden för avgiftshjälpen ses över utifrån den digitalisering som skett.

10.3.5 Utveckla trossamfundens organisering och stärk den centrala administrationen

Resonemanget i denna del av utredningen bygger på en syn på den nationella verksamheten som administrativ när den i själva verket lika gärna kan vara

just organisationsutvecklande. Den centrala verksamheten är ofta kapacitetsförstärkande och därmed utvecklande för alla samfundets lokala församlingar.

Vi anser därför att istället för att inrätta ett utvecklingsbidrag bör man tillåta att upp till 20 % av organisationsbidraget kan användas centralt. En stark farhåga är att det är just de samfund som idag är starka på organisation som förmår skriva relevanta och goda ansökningar om ett sådant projektbidrag för organisationsutveckling. Istället borde dessa medel fördelas lika på alla trossamfund genom att pengarna används inom organisationsbidraget.

10.3.6 Verksamhetsbidrag för utbildning av trossamfundets eller församlingarnas företrädare

Vi tillstyrker de förslag som förs fram i denna del av utredningen.

Vi vill uppmärksamma att det i Sverige nu finns en växande mängd självständiga församlingar inom frikyrkan som har ett annat språk än svenska och som står helt utanför något trossamfund.¹ Här finns stora utbildningsbehov som bör mötas.

11 Formella villkor för statligt stöd

Vi tillstyrker förslaget om ny definition av trossamfund.

Vad gäller finansiering önskar vi en större klarhet vad gäller de krav som utredningen väcker. Hur avgränsas ett "trossamfunds religiösa verksamhet", dvs den del som utredningen anser "i huvudsak ska finansieras av dem som betjänas av samfundet och är bosatta i landet" (§27)? Evangeliska Frikyrkan är ett samarbete mellan ca 300 församlingar som är självständiga organisationer med egna ekonomier. Måste vi kunna redovisa inkomstfördelningen i hela trossamfundets inklusive dess medlemsorganisationers ekonomi? Detta görs inte idag och skulle innebära ett omfattande administrativt merarbete.

12 Ett förtydligt demokratikriterium

Utredningen gör ett försök att ange ett förtydligt demokratikriterium. Utredningen visar att detta inte är enkelt. Som utredningen själv anför finns risken att de föreslagna formuleringarna speglar åsikter i ett visst historiskt samhälleligt skeende och att värderingar förändras.

Det är viktigt att utgå från Europakonventionens sätt att resonera. Här kombineras ett grundläggande skydd för trossamfundets autonomi och inre liv med möjligheter till vissa inskränkningar.

Vi delar utredningens slutsats att ett förtydligt demokratikriterium behöver utformas. **Vi anser dock att det istället bör** skapas ett gemensamt demokratikriterium för hela den civila sektorn. Utredningens resonemang bör kopplas samman med den utredning som pågår om villkoren för statsbidrag i

¹ Se Tholvsen 2016 "Frikyrkokartan ritas om" för omfattningen av detta. En rapport om frikyrkans utveckling.

stort i civilsamhället (Ku 2018:01), så att det blir ett enhetligt tänkande och samma villkor som gäller, dock med hänsyn till det som utredningen framhåller från religionsfrihetsperspektivet.

De fyra första föreslagna exkluderingskriterierna handlar om sådant som är förbjudet enligt svensk lag. Varför behöver detta tas in i ett demokratikriterium? Finns det andra lagbrott som borde anses som lika viktiga att lyfta fram? Det är viktigt att de resonemang som presenteras kring trossamfundens rätt att välja ledare och organisationsform liksom rätten att ha vissa olika teologiska övertygelser om äktenskap respekteras. Kommentaren om respekt för civil olydnad är principiellt viktig.

Vi anser att ordningen som beskrivs under punkt 12.8.5 Församlingars, företrädares och föreläsares agerande, är orimliga. Evangeliska Frikyrkan är 300 självständiga församlingar som har gått samman i ett trossamfund med ändamålet ”att bedriva och koordinera missionsverksamhet inom och utom Sverige samt erbjuda resurser som svarar mot behov hos samarbetande församlingar.” (Trossamfundets stadgar § 1.) **Vi anser det inte rimligt** att *en* persons felaktiga agerande, som alltså inte ens behöver vara en förtroendevald företrädare, i ett trossamfund ska kunna få ekonomiska följder för hela trossamfundet. Den mycket restriktiva tolkningen av den sk undantagsregeln (s.336-337) gör att ”trossamfundets ansvar kan i vissa fall få orimliga och oproportionerliga konsekvenser” som utredningen själv har farhågor om. Inom vilket annat bidragsområde finns liknande ordningar?

13 Återkallelse och återkrav

Evangeliska Frikyrkan stöder utredningens förslag om att möjlighet till återkallelse och återkrav införs för det statliga bidraget.

Ett förtydligande och en uppmjukning omkring punkt 12.8.5 ovan behövs för att inte återkallelsen och återkravet sker på oproportionerliga sätt i förhållande till de brott mot demokratikriterierna som begås.

Vi anser inte att förslaget i punkt 13.4.2. om att samma regler ska gälla för den statliga avgiftshjälpen bör införas.

Möjligheten till statlig avgiftshjälp infördes utan sådana kriterier där trossamfunden hade tillit till att detta var en ordning som skulle kompensera trossamfunden den särställning som Svenska Kyrkan fick i och med ny lagstiftning för knappt 20 år sedan. Målet den gången var likabehandling.

Det finns inget förslag, vad vi förstår, om att införa samma regler om återkrav och återkallelse även för Svenska kyrkans statliga avgiftshjälp. Detta är ett likabehandlingsproblem.

Många trossamfund har genom åren fått en stor inkomstbas genom denna ordning. Detta har skett i tillit till att staten står kvar helt och hållet vid att detta är en likabehandlingsfråga mellan Svenska kyrkan och övriga trossamfund. Nu införs striktare kriterier som gör att staten kan utöva en

press med dessa pengar som kanaliseras genom avgiftshjälpen. Staten ger sig själv således ett maktmedel gentemot trossamfunden som de fått genom ordningen. Detta är vi mycket kritiska till av dessa principiella skäl.

Vi anser därför att en egen ordning bör finnas för hur staten kan neka ett trossamfund att fortsätta att ta emot statlig avgiftshjälp som helt och hållet vilar på den grund som fanns då ordningen infördes.

14 Beslutsfattare i ärenden som rör stödberättigande m.m.

Evangeliska Frikyrkan stöder utredningens förslag och anser att SST även i fortsättningen ska ha denna roll. Myndigheten har utvecklat kompetens inom sektorn och erbjuder en god plats för dialog och utbildning.

Vi vill påpeka vikten av att de personer som utses att ingå i Rådet för beslut har god sakkunskap om trossamfunden.

För Evangeliska Frikyrkan

Ingemar Forss

Missionsdirektor
ingemar.forss@efk.se
070-981 55 10

Øyvind Tholvsen

Ledare Sverigeprogrammet
oyvind.tholvsen@efk.se
070-644 32 27

Om Evangeliska Frikyrkan

Evangeliska Frikyrkan är ett trossamfund som bildades 1997 genom en sammanslagning av de tre trossamfunden Helgelseförbundet, Fribaptistsamfundet och Örebromissionen. Samfundet har idag ca 300 församlingar med tillsammans ca 34 000 medlemmar och 59 000 betjänade. Totalt har trossamfundet och dess församlingar ca 400-450 anställda. Evangeliska Frikyrkan är huvudman för tre folkhögskolor och tillsammans med Svenska Alliansmissionen och Pingst fria församlingar i samverkan huvudman för Örebro Teologiska Högskola.